

GELIJKE KANSEN

maak je samen

15
JAAR

Eddie Denessen:

**'Minder focus op
diploma's graag!'**

Evi van der Meer:

**'We moeten aansluiten
bij de behoefte van het
kind'**

Rijnland

Inhoud

- 4 Eddie Denessen
- 7 IEDER KIND HEEFT VOLDOENDE**
- 8 Tim 'S Jongers
- 10 Evi van der Meer
- 11 Iole Elderhorst en Laura Rijsbergen
- 13 IEDER KIND TAALVAARDIG**
- 14 Marga van Mil
- 16 Kees Guijt
- 17 Hadja Diallo
- 18 Wall of fame
- 20 Sanne en Lisette
- 21 IEDER KIND VERKENT DE WERELD**
- 22 Souhail Ftiah
- 24 Amito Haarhuis
- 25 Daniëlle van Beek
- 26 Merel van Vroonhoven
- 27 IEDER KIND FIT EN VROLIJK**
- 28 Omar Ramadan
- 30 Jamila Aanzi
- 31 Zeynep Uslu

Carolien de Groot, directeur JES Rijnland: "Gelijke kansen: dat is niet zomaar het thema van dit jubileummagazine ter gelegenheid van de 15e verjaardag van JES Rijnland. Want er is op dit gebied nog veel werk te doen. Via prikkelende bijdragen in dit magazine dagen wij u uit om met ons aan de slag te gaan. Want gelijke kansen maken we samen."

GELIJKE KANSEN is een eenmalige uitgave van JES Rijnland ter ere van hun 15-jarig bestaan.

Tekst: Jolanda Joossen

Redactie: Carolien de Groot, Bella Guicherit, Marijn Plug

Eindredactie: Eric Went • Fotografie: Eelkje Colmjon

Vormgeving: Nanda Alderliefste • Druk: De Bink, Leiden

GELIJKE KANSEN is
gedrukt op FSC papier

Kansenongelijkheid: een actueel vraagstuk

15

jaar JES Rijnland, vijftien jaar mooie en creatieve initiatieven om kinderen die dat nodig hebben meer kansen te bieden. Dat is een felicitatie waard, maar zeker ook bewondering voor en een compliment aan alle medewerkers en vrijwilligers.

Kansenongelijkheid is nog steeds een zeer actueel vraagstuk en is door de coronamaatregelen eerder toe- dan afgenomen. Onderwijs speelt een zeer belangrijke rol bij de ontwikkeling van kinderen. Vanuit het onderwijs gebeurt veel, maar het onderwijs alleen kan de kansenongelijkheid niet wegnemen.

Daarom is de rol van JES Rijnland zo belangrijk. Dankzij de medewerkers en vrijwilligers krijgen veel kinderen die extra aandacht en uitdagingen, die voor veel andere kinderen zo vanzelfsprekend zijn. Maar, en dat is belangrijk, 'Uiteindelijk moet de aanpak passen bij de kinderen waarvoor we het verschil willen maken' zo zegt Zeynep Uslu, programmacoördinator bij JES Rijnland. En dat lukt JES Rijnland.

Veel bewondering heb ik voor de manier waarop het lukt om altijd weer in goed contact te komen met de kinderen en gezinnen. JES Rijnland slaagt er heel goed in kinderen te stimuleren en hen te laten zien en ervaren dat de wereld ook voor hen openligt.

Zelf mocht ik een bijdrage leveren aan de WeekendKlas en dat doe ik graag nog een keer met veel plezier. Ik hoop en verwacht dat JES Rijnland voor veel kinderen ook de komende vijftien jaar het verschil zal kunnen blijven maken.

Henri Lenferink, Burgemeester van Leiden

A full-page photograph of a middle-aged man with a shaved head, wearing a white long-sleeved button-down shirt and blue jeans. He is standing outdoors with his hands in his pockets, looking directly at the camera. The background consists of a building with white horizontal blinds. A large yellow semi-circle is on the left side of the image, and a smaller yellow semi-circle is at the bottom right.

'Juffrouw' maakte het verschil

Eddie Denessen komt uit een gezin waarvan zijn vader dakpansorteerder was en zijn moeder in een slagerij werkte. De 'juffrouw' van zijn school gaf hem uiteindelijk de beslissende zet om naar het gymnasium te gaan. Eddie: "Ze nam zelfs de moeite om op huisbezoek te gaan en mijn ouders er persoonlijk van te overtuigen dat dit een belangrijke stap voor mij zou zijn."

'Minder focus op diploma's graag'

Gelijke kansen krijgen in het onderwijs gaat over het repareren van onrechtvaardigheid. Maar dat is pas de eerste stap. Het uiteindelijke doel is een inclusieve samenleving, waarin iedereen kan meekomen. Dat stelt **Eddie Denessen**, bijzonder hoogleraar sociaal-culturele achtergronden aan de Universiteit Leiden en universitair hoofddocent Onderwijswetenschappen aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Eddie is heel blij met de aandacht die er is voor ongelijkheid in het onderwijs. Maar we moeten niet alleen kijken naar ongelijkheid in het onderwijs, maar ook daarbuiten, vindt hij. Dat gaat bijvoorbeeld ook over de positie van de ouders. "Die positie bepaalt wat ze het kind meegeven." Dat kan bestaan uit financieel kapitaal (financiële middelen), cultureel kapitaal (normen en waarden, kennis en intellect) en sociaal kapitaal (relaties en netwerken). Eddie: "Wat de ouders het kind op die gebieden kunnen meegeven is bepalend voor de kansen van het kind."

Educatieve context versterken

Maar het onderwijs heeft zeker ook een hele belangrijke rol, stelt Eddie. Kansenongelijkheid wordt namelijk kleiner als we de educatieve context van kinderen kunnen versterken. Eddie: "Stel dat we de voorschoolse periode beter benutten. Als al in die periode kinderen die dat nodig hebben ook toegang krijgen tot de drie genoemde kapitalen, dan hebben zij meer kansen. Dat maakt het verschil tussen of een kind in groep 1 begint met een achterstand of met een voorsprong." Vervolgens moet er in groep 1 dan wel goed gekeken worden naar de verschillen die er zijn tussen de kinderen. "De leerkracht moet in staat zijn om een aanpak te ontwikkelen die past bij die verschillen", aldus Eddie.

Meer geduld

Wat niet meehelpt is hoe we nu de overstap van de basisschool naar het voortgezet onderwijs hebben ingericht. Eddie: "Door het moment waarop we het

schooladvies geven, kunnen we de bloem in de knop knakken. Het advies is voor veel kinderen een onderschatting van hun mogelijkheden, omdat ze nog niet hebben kunnen laten zien waartoe ze in staat zijn. Zij moeten later diploma's stapelen en langere en ingewikkelde schoolloopbanen volgen om het onderwijs te krijgen dat bij hen past. Het zou beter zijn om die beslissing uit te stellen, om meer geduld te hebben en kinderen de tijd te geven om eerst verder te komen." Ook zou het beter zijn om dan nog helemaal niet de selectie voor het vervolgonderwijs te maken, vindt hij. "Neem in elk geval selectiebeslissingen samen met de leerling. Dan kun je reflecteren op de ontwikkeling van het kind en samen met het kind bespreken hoe het verder moet."

Niets nieuws onder zon

Volgens Eddie is er overigens, als het gaat om ongelijke kansen, niets nieuws onder de zon. "We moeten niet doen alsof we in een dramatische situatie zitten die we tien jaar geleden nog niet kenden. De afgelopen decennia is de kansenongelijkheid in het onderwijs ongeveer gelijk gebleven. Maar we hebben er nu wel veel meer aandacht voor."

In de '60-er jaren maakten de wetenschappers zich ook al zorgen over de onderwijsprestaties van de werkersmilieus, stelt hij. "En deze verschillen zijn nooit kleiner geworden. We hebben nu alleen een veel beter beeld van de verschillen."

Inclusieve samenleving

Tegelijkertijd onderkent hij dat het niet eenvoudig is. "Er

zal altijd sprake blijven van ongelijke kansen.” Omdat de gezinsomstandigheden waarin kinderen opgroeien nu eenmaal verschillen. En zodra die verschillen in de samenleving groter worden, wordt het belangrijker om een hoog diploma te behalen. En juist die diploma's, daar hechten we nu veel te veel belang

aan, vindt Eddie: “Het zou voor de druk op het onderwijs helpen als we in de samenleving meer waardering hebben voor de inspanning die mensen leveren en minder voor hun behaalde diploma. Dan maken we het onderwijs meteen een stuk vriendelijker.”

Naar een inclusieve samenleving

Gelijke kansen krijgen in het onderwijs ziet Eddie overigens zeker niet als eindpunt. “Dat gaat namelijk vooral over het repareren van onrechtvaardigheid. Dat we het oneerlijk vinden dat de kansen van kinderen worden bepaald door hun ouders en niet door hun eigen aanleg en inzet. Dat is wellicht een eerste stap naar meer gelijkheid. Maar daarnaast moeten we streven naar een inclusieve samenleving voor iedereen, waarin iedereen kan meekomen. Want ook als je minder aanleg hebt om te leren moet je kunnen meedoen in de samenleving.”

Solidariteit verdwijnt

Wat die inclusieve samenleving in de weg staat is het individualisme en het ‘maakbaarheidsdenken’. Je kunt alles worden wat je wilt. Eddie: “We zijn de solidariteit in de samenleving kwijt. Vroeger kwamen de arbeidersgezinnen misschien niet verder, maar ze zorgden nog wel voor elkaar. Nu is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn eigen toekomst en is het idee dat je je achtergrond kunt ontstijgen, als je maar genoeg je best doet. Tegelijkertijd wordt de afstand tussen groepen in onze samenleving steeds groter. Dat maakt de stap naar een andere groep, ook wel ‘sociale mobiliteit’ genoemd, steeds lastiger.”

Bezinning

Toch ziet hij nog mogelijkheden. Eddie: “De aandacht voor ongelijke kansen in het onderwijs laat in elk geval zien dat we ons zorgen maken over de ongelijkheid die er is. Dat is een mooie start om een bredere discussie te voeren over welke verschillen we eerlijk en rechtvaardig vinden en welke niet.”

Meer weten?

Wil je meer lezen over het onderzoek van Eddie Denessen? Lees dan ook:

- Het boek ‘[Werk maken van gelijke kansen](#)’.

- Het [interview](#) op de website [sterkstaaltjeschoolleiderschap.nl](#) naar aanleiding van een presentatie aan de schoolleiders van de kenniskring kansen(on)gelijkheid.

Scan de QR-codes
om naar de website
te gaan

- Het [interview](#) over de effecten van de coronacrisis op kinderen in het tijdschrift voor Orthopedagogiek, nummer 2020 3.

IEDER KIND HEEFT VOLDOENDE

Ieder mens heeft basisbehoeften, ook kinderen. Het gaat dan bijvoorbeeld om eten, om veiligheid, om een goede woning en om een laptop of gym-schoenen. Allemaal nodig om mee te kunnen doen in de samenleving en op school. Voor kinderen zijn sociale contacten, vriendschap, liefde en waardering heel belangrijk. En voor kinderen die opgroeien in sociaal economische kwetsbare omstandigheden geldt dat ook voor toegang tot kennis, cultuur en een netwerk. JES Rijnland kijkt naar al deze aspecten en probeert gezinnen zoveel mogelijk te ondersteunen.

'Het gaat erom die brug ergens te bouwen'

We plakken pleisters op een diepe wond die maar niet geneest. Zo analyseert **Tim 'S Jongers**, senior adviseur van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving het armoedebeleid in Nederland. Met de Raad adviseert hij de overheid op het thema 'Verschillen in de samenleving'.

"Achterstanden worden bij kinderen al na vier maanden zichtbaar", stelt Tim. "In de eerste duizend dagen van een kind kan er al veel fout gaan, bijvoorbeeld op het gebied van emotionele ontwikkeling. Achterstanden kunnen te maken hebben met verschillende factoren, zoals je thuissituatie, de wijk waar je woont of het onderwijs dat je krijgt."

Dezelfde talenten van kinderen leiden vaak tot andere uitkomsten, constateert hij. "En dat komt omdat we niet met gelijke wapens strijden. Voor een maximale ontwikkeling van kinderen moet de basis op orde zijn. En die basis gaat over bijvoorbeeld voeding, veiligheid en sociale contacten. En die is nog lang niet overal in orde. Niet elk kind begint bijvoorbeeld met een volle maag aan een schooldag."

Radicaal andere oplossing

Om dit op te lossen is iets radicaal anders nodig dan wat we nu doen. Tim formuleert het als volgt: "Het wegwerken van achterstanden heeft op dit moment geen prioriteit. Of althans: we handelen niet alsof het prioriteit heeft. Als COVID-19 de gegoede middenklasse raakt zijn er ineens miljarden beschikbaar. Voor armoede is dat er niet."

Volgens hem begrijpen we de situatie niet waarin mensen verkeren als zij in armoede leven. "We hebben wel wat beelden ervan, maar als je zelf niet in armoede hebt geleefd, weet je niet hoe het voelt en wat de gevolgen ervan zijn. Als je in de bijstand leeft heb je weinig te besteden, je mag zelf weinig beslissen en je bent constant gestrest over het risico om als fraudeur bestempeld te worden."

Te ingewikkeld

In het boek 'Gezichten van een onzeker bestaan' heeft de Raad voor de Volksgezondheid & Samenleving veertien verhalen opgetekend van mensen die het ontbreekt aan de menselijke basisbehoeften van veiligheid en zekerheid. Tim: "Als je niet weet of je deze dag nog te eten hebt en of je de volgende dag nog een dak boven je hoofd hebt, dan is de stress zo groot dat het schade toebrengt aan gezondheid en welzijn binnen je gezin."

Uit de verhalen wordt duidelijk dat het vaak een aaneenschakeling van gebeurtenissen is die ervoor zorgt dat mensen in deze posities terechtkomen. Tim: "Hoe we de samenleving nu hebben ingericht, werkt voor veel mensen niet. Het is te ingewikkeld geworden. Zelfs zelfredzaam zijn blijkt niet langer voldoende, dat heeft de toeslagenaffaire wel bewezen."

Brug bouwen

Als je je werk als beleidsmaker serieus neemt, is het nodig om je op een goede manier te verhouden tot mensen die kansen nodig hebben, vindt hij. "Dat wil zeggen dat je heel dicht moet komen bij de mensen waar je beleid voor maakt. Wat we op dit moment doen is pleisters plakken op een diepe wond die zo niet geneest."

De conclusie is duidelijk: de huidige aanpak voor het wegwerken van achterstanden sluit niet aan bij wat in werkelijkheid nodig is, vindt Tim. "Beleidsambtenaren en politici proberen het goede te doen. Maar komen met oplossingen die worden bedacht vanuit het perspectief van de hoger opgeleiden in politieke en beleidsfuncties. Zij maken beleid voor een wereld die ze niet kennen. Vraag eens aan de mensen voor wie je beleid maakt, wat zij nodig hebben."

Hij ziet het als zijn persoonlijke missie om de samenleving en de leefwereld beter geïntegreerd te krijgen in de wereld waar het beleid wordt gemaakt. "Het gaat erom die brug toch ergens te bouwen."

MEER WETEN?

**EEFKE.EDDY.
SOLOMON.ANE
LIYA.MIRANDA.
PATRICK.SAN
DRA.DÉSIRÉ.
ANTOON.ROB
BIN.INGRID.
TYRELL.ANO
NIEM.STÉPHA
NIE.HENK**

Lees het boek 'Gezichten van een onzeker bestaan' van de Raad voor Gezondheid en Samenleving

Evi groeide samen met haar zus op in Roelofsarendsveen. Haar moeder had psychische problemen, wat voor Evi als oudste van de twee kinderen extra verantwoordelijkheden met zich meebracht. Op 19-jarige leeftijd ging ze het huis uit en startte haar carrière bij ABN AMRO. Dit werk maakte haar niet gelukkig. Toen ze een klas kinderen voorbij zag lopen beseftte ze dat werken met kinderen veel beter bij haar paste. Haar moeder adviseerde haar om het onderwijs in te gaan, waarna ze haar baan opzegde en met de Pabo aan Hogeschool Leiden begon.

'Aansluiten bij behoeften van het kind'

Als school zoek je constant naar wat het kind nodig heeft en hoe je daar het beste op aansluit. Dat stelt **Evi van der Meer**, directeur van basisschool De Singel, gevestigd in Het Gebouw in Leiden-Noord.

Wat is een gelijke kans?

"Voor mij betekent dit dat elk kind gezien wordt. Op alle fronten. En dat ik ook iets doe met wat ik zie. Ik heb het dan over de talenten van kinderen, de mogelijkheden, de thuissituatie en zien wat het kind nodig

heeft. Vervolgens moet ik er iets mee doen. Dat betekent eerlijk zijn over wat het beste past bij het kind en hoe het kind zijn talenten zo goed mogelijk kan ontwikkelen. Niet ieder kind is een vwo-kind. Dat hoeft ook niet. Maar we moeten het onszelf als school niet te gemakkelijk maken. We willen de thuissituatie niet bepalend laten zijn voor het schooladvies. We moeten verder kijken en zien wat kinderen nodig hebben. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat ik iemand doorverwijs naar de bibliotheek of naar de VoorleesExpress.

We moeten ook zien te voorkomen dat we meegezogen worden en te emotioneel betrokken worden bij de kinderen. Dat is soms lastig. Want voor je gevoel ben je nooit klaar en de kinderen kunnen je emotioneel

behoorlijk bezighouden. Zoals die jongen in groep 8, die ik zag afglijden thuis en op school, vanwege problemen in zijn sociaal en emotionele ontwikkeling. Of die peuter uit China, die in de kleuterklas veel moeite had om te wennen. Het verandert niets aan de thuissituatie als je ieder weekend aan de lijn staat bij een voetbalwedstrijd van een kind. Als school zoek je naar een balans tussen het beste willen voor het kind en een gezonde mate van betrokkenheid."

Hoe kunnen we de kansen van kinderen vergroten?

"Op school doen we dat door ook de bredere ontwikkeling van kinderen aan te boren. We willen het onderwijs zo inrichten dat leerkrachten instructies geven aan de kinderen, als het gaat om lezen, schrijven en rekenen. Daarnaast willen we meer leerling-gestuurd werken. Dat betekent dat we kinderen meer laten meedenken in wat en hoe ze leren. Dat geeft kinderen meer kansen om hun talenten te ontdekken en ontplooien. Het zou nog mooier zijn als we een 'speel-leercentrum' of brede school kunnen oprichten. Een plek waar professionals van alle organisaties die zich inzetten voor kinderen met elkaar samen onderwijs maken en waar het kind centraal staat."

CALL
FOR
ACTION

Nog niet ieder kind heeft voldoende. Meedoen aan de samenleving betekent gezien en gehoord worden, want iedereen is van waarde en doet ertoe. Bureaucratie belemmert vaak de toegang tot basisbehoeften. De samenleving moet vanuit vertrouwen randvoorwaarden creëren. Zodat alle kinderen zich kunnen ontwikkelen.

Hoe zorg jij dat ieder kind voldoende heeft?

'Gemeente wil verbinder zijn'

De ingrediënten voor gelijke kansen hebben we al in huis. Daar zijn **Laura Rijsbergen** en **Iole Elderhorst**, werkzaam bij de gemeente Leiden, vast van overtuigd. Wat nog beter kan is een goede samenwerking met en tussen de partners in de stad.

Laura en Iole zijn beleidsmedewerkers onderwijs. Laura houdt zich onder andere bezig met kansengelijkheid en is contactpersoon voor het primair onderwijs. Iole is naast contactpersoon voor het voortgezet onderwijs ook accounthouder van JES Rijnland en van Stichting Peuterspeelzalen Leiden (SPL) en richt zich op jongerenparticipatie. Ze werken beiden in het Social Impact Team van de gemeente Leiden. Dat is een team dat binnen de gemeente de gevolgen van COVID-19 onderzoekt en beziet wat nodig is om de negatieve gevolgen van deze periode te verzachten.

Ondersteuning nodig

Door COVID-19 is een aantal zaken sterk uitvergroet, stelt Laura. "Als een kind niet naar school gaat, moet alle ondersteuning voor het kind van de ouders komen. Niet alle ouders kunnen dat voldoende leveren." En dat juist ondersteuning belangrijk kan zijn, hebben ze beiden in hun persoonlijke leven ervaren. Zo heeft Laura hulp gekregen om

het derde jaar van haar studie Maatschappelijk Werk af te kunnen ronden. Met die hulp is zij op zoek gegaan naar waar haar interesses en talenten lagen. Iole werd door haar ouders ondersteund, om haar passie te volgen en naar de toneelschool te gaan.

Meer urgentie

"Juist voor gelijke kansen is het belangrijk dat kinderen ondersteuning krijgen bij het ontdekken van hun talenten en dat ze de kans krijgen om deel te nemen aan sport en cultuur", zegt Laura. "Maar ook dat het gezin ondersteund wordt als dat nodig is, bijvoorbeeld op het gebied van financiën of bij het leren van de taal", vult Iole aan.

De coronaperiode heeft de urgentie vergroot om versneld dingen op te pakken. Iole:

"Onder druk zijn heel snel hele mooie initiatieven ontstaan. Zo heeft (SPL) de kinderen in kaart gebracht die extra ondersteuning nodig hadden. JES Rijnland is met heel veel gezinnen 1-op-1 in gesprek gegaan. En Samen Ondernemend Leren (SOL) heeft met partijen in de stad, zoals Technolab en B plus C, een zomerprogramma opgezet."

Gezamenlijk plan

Iole en Laura constateren dan ook dat er veel mooie organisaties in Leiden zijn, die veel doen voor kinderen. Laura: "Deze organisaties hebben vaak allemaal dezelfde doelgroep voor ogen. Het is belangrijk om te kijken vanuit het kind en het gezin en dan te bezien wat er nodig is en wie dat het beste kan doen. En dan niet alleen als het gaat over onderwijs, maar ook op het gebied van bijvoorbeeld sport, gezondheid en gezinsondersteuning. Zo kunnen we een gezamenlijk plan maken voor het kind."

'Er is een verbinder nodig die, vanuit een gedeeld toekomstbeeld, zorgt voor optimale samenwerking.'

Laura Rijsbergen en Iole Elderhorst

Verbinder

De gemeente is in de afgelopen periode ook beter gaan inzien wat exact haar eigen rol is, besluit Iole. "Dat is dus niet alleen het maken van beleid, maar ook het stimuleren van samenwerking. Als de ingrediënten goed zijn is er een verbinder nodig die, vanuit een gedeeld toekomstbeeld, zorgt voor de optimale samenwerking. Als er dan commitment is van alle partijen om er samen aan te werken komt er iets moois tot stand. Dan ontstaat er een gezamenlijke aanpak, is helder wie wat doet en kunnen we samen aan de slag voor de kinderen en gezinnen in Leiden. Het is aan de gemeente om deze aanpak ook steeds te evalueren en te kijken of deze nog passend is."

Op het moment dat dit magazine naar de drukker ging werd bekend dat Laura de gemeente gaat verlaten en een nieuwe baan heeft gevonden in het speciaal onderwijs.

Carolien: "Je kunt het letterlijk en figuurlijk ruiken wanneer een kind in armoede leeft. Maar daar moet je wel voor openstaan. Essentieel is dat we ons echt verdiepen in de leefwereld van deze kinderen.

Dat kan op straat of bijvoorbeeld via een huisbezoek. En dat kost tijd. Het is geen kwestie van even snel een succesje boeken. Daar zijn duurzame relaties voor nodig. En heel veel empathie."

Samen meer mogelijk

Yvonne

Leonie

Wij zijn **Yvonne** en **Leonie** van Stichting Wish Omnia. We zijn een enthousiast team dat zich graag inzet voor kleine projecten, daar waar nu even een steuntje in de rug nodig is.

De hulpvragen die bij ons binnenkomen zijn heel uiteenlopend. Denk daarbij aan boeken voor een cursus voor Lara, een sportabonnement voor Mo, een school-laptop voor Tijn, een tweedehands wasmachine voor Erica.

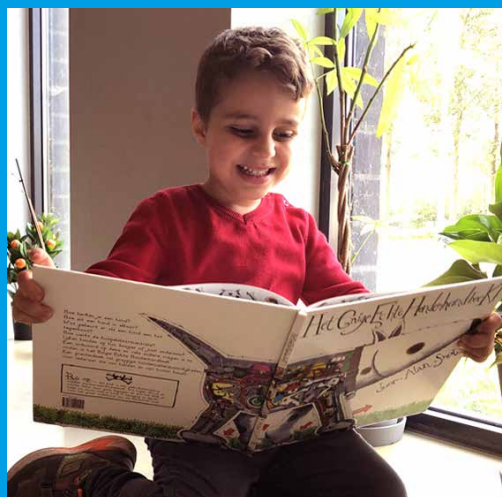
Onze projecten zijn kortlopend, eenmalig en direct ondersteunend. Steeds vanuit die ene vraag: Welk steuntje is er nu nodig om mee te kunnen blijven doen in de maatschappij?

En.....we zijn heel blij met de samenwerking met JES Rijnland, #samenmeermogelijk

STICHTINGWISH-OMNIA.NL

BOEKEN VERANDEREN LEVENS

Stichting **Share for Kids** is een stichting zonder winstoogmerk die kinderen in Nederland en wereldwijd ondersteunt met boeken. We zamelen gebruikte kinderboeken gratis in en verspreiden deze weer als cadeautje voor kinderen.

SHARE for KIDS

SHAREFORKIDS.ORG/NL

IEDER KIND TAAL- VAARDIG

Taal is belangrijk om jezelf te leren kennen, om verbinding te maken met anderen. En om voor jezelf een plek te vinden in onze samenleving. Hoe beter je communiceert, verbaal en non-verbaal, hoe gemakkelijker je mee kan doen: op school, op de sportclub en met vriendjes. Daarom zet JES Rijnland zich in voor het stimuleren van taalvaardigheid van kinderen en voor het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden. JES Rijnland waardeert het belang van meertaligheid. Meertaligheid is mooi en belangrijk om je echt met jezelf en de wereld te verbinden.

'Geef
meertaligheid
een kans'

In de regio Leiden groeien steeds meer kinderen op in een gezin waar meerdere talen worden gesproken. Wat betekent dit voor het kind, voor de ouders en voor de school? **Marga van Mil**, werkzaam bij Onderwijsadvies als logopedist en specialist meertaligheid, ziet meertaligheid als een kans. "Het bereidt je voor op een maatschappij die steeds diverser wordt."

Meertaligheid en taalontwikkeling

"Een taal goed spreken en verstaan is van groot belang. Het maakt dat je kunt communiceren met de mensen om je heen. Meertaligheid roept bij ouders en professionals veel vragen op. Vragen zoals: leert een meertalig kind de Nederlandse taal wel goed? En: wanneer moet ik me zorgen maken over de taalontwikkeling bij meertalige kinderen? Om deze vragen zo vroeg mogelijk te beantwoorden hebben we een spraaktaalspreekuur op alle Centra voor Jeugd en Gezin, groepsobservaties op de kinderopvang en zijn we laagdrempelig beschikbaar voor screening, consultatie en advies op basisscholen en internationale klassen. Zo proberen we via gericht advies ervoor te zorgen dat meertalige kinderen al van jongs af aan de kans krijgen om meertalig op te groeien."

School en meertaligheid

"Leerkrachten met een meertalig kind in de groep vinden het soms nog lastig om met meertaligheid om te gaan. De Nederlandse taal leren is van groot belang; daar is iedereen het wel over eens. De vraag is echter welke plek de andere talen krijgen binnen de lessen. Leerkrachten vragen zich bijvoorbeeld af hoe ze een goed beeld krijgen van de talen die het kind begrijpt en spreekt. Maar ook hoe ze een kind met een andere thuistaal motiveren om Nederlands te leren. Door trainingen en workshops proberen we leerkrachten te adviseren over hoe ze om kunnen gaan met meertaligheid. Het onderzoek van de afgelopen tien jaar heeft uitgewezen dat kennis van een andere taal ondersteunend is bij het leren van de Nederlandse taal. Wanneer de meertalige en culturele achtergrond wordt gewaardeerd en benut, voelen kinderen zich erkend in hun identiteit. Het helpt deze kinderen en ouders dus bijvoorbeeld als ze hun thuistaal ook terugzien in het klaslokaal. Dit verhoogt hun betrokkenheid en motivatie om te leren."

Aan ouders de keus

"We moeten ouders vroegtijdig informeren over meertaligheid, zodat ze bewust keuzes kunnen maken in wat ze belangrijk vinden. Neem bijvoorbeeld een gezin met een Spaanse vader en een Nederlandse moeder die in het dagelijkse leven Engels met elkaar spreken. De vraag is dan: welke talen wil je dat je kind gaat begrijpen, spreken, lezen en schrijven? En wat is daarvoor nodig? Het is goed om daar samen met de ouders vroeg over in gesprek te gaan en om reële doelen te stellen. We zien nu regelmatig dat ouders te weinig aandacht besteden aan de thuistaal. Als ze dan later terugkijken hebben ze spijt. Ze hebben het gevoel dat ze een taal zijn kwijtgeraakt."

Meertaligheid en gelijke kansen

"Gelijke kansen voor kinderen betekent voor mij: alles uit een kind halen wat erin zit. Dus ook meertaligheid een kans geven. Als de taalontwikkeling van een meertalig kind niet goed verloopt heeft dat meestal andere oorzaken, zoals te weinig taalaanbod

of een taalontwikkelingsstoornis. Gelijke kansen betekent ook op een gelijke manier kijken naar alle talen. Arabisch is net zo oké als Engels. Meertaligheid is voor kinderen geen probleem, het veroorzaakt geen achterstand. Het is juist een voorsprong, ze ontwikkelen immers meer dan één taal. Hoe mooi is dat?"

Gelijke kansen
betekent ook
op een gelijke
manier kijken
naar alle talen.

MEER
WETEN?

Lees meer over
het werk van
Marga en haar
collega's via:

'Streven naar een gelijkere kans'

Gelijkheid bestaat niet. Dat beweert **Kees Guijt**, directeur van de christelijke Prins Willem-Alexanderschool in Katwijk. "Maar: we moeten streven naar een gelijkere kans."

We moeten uiteraard altijd zoveel mogelijk gelijkheid nastreven, maar we kunnen niet alle achterstanden die er zijn wegwerken. Want die achterstanden hebben niet alleen te maken met het onderwijs, maar ook met hele andere zaken zoals geld, huisvesting of vaardigheden van kinderen. Hierdoor kan er al op jonge leeftijd een grote achterstand bestaan. Daar kun je als school niet veel aan doen, vindt Kees. "De school is wel de plek waar je de kloof nog een beetje kunt dichten. En dat is ook onze opdracht. We moeten streven naar een gelijkere kans."

Taal is echt een belangrijk thema op school, zegt Kees. "Als kinderen een achterstand hebben op taalgebied levert dat grote

problemen op. De onderwijsmethoden zijn namelijk zeer talig. Leerde je vroeger rijtjes uit je hoofd, nu wordt alles in verhaaltjes gegoten. Daar komt bij dat het onderwijs niet altijd aansluit op de leefwereld van de kinderen. Kees: "Zo is de som: 'Er zitten vijf kinderen in een bus, er stappen er twee uit hoeveel zijn er dan nog over?' voor een kind dat nog nooit in een bus heeft gezeten best lastig. En iets over de tijd leren door middel van klokkijsen levert kinderen waarvoor dat al vanzelfsprekend is een voorsprong op."

Ook het aanleren van vaardigheden kan helpen de kloof te dichten. "Sommige kinderen leren thuis om te gaan met conflicten, doordat bij het spelen met broertjes en zusjes bijvoorbeeld de moeder als begeleider optreedt. Andere kinderen leren dat niet. Dat betekent dat deze kinderen soms slecht weten hoe ze zich moeten gedragen ten opzichte van andere kinderen en wat er in sommige situaties van ze verwacht wordt. Ze

reageren primair op nieuwe situaties. Ze missen inzicht in hun eigen rol en in de rol van anderen. Omgaan met elkaar is een vaardigheid die veel gevraagd wordt."

Kees ziet op zijn school kinderen die nooit in een museum komen, waar thuis geen krant gelezen wordt en die alle ontwikkelingen in de wereld om ons heen missen. Die bovendien tijdens vakanties soms hun huis niet uit komen en waar niets ondernomen wordt met de kinderen. Kees: "Zij missen veel kennis en culturele bagage. Dat zet ze op achterstand." De Prins Willem-Alexanderschool is een school met zo'n honderd kinderen met meerdere verschillende nationaliteiten. Onder andere de Somalische, Poolse, Turkse en Eritreese. Kees: "Hiermee zien wij naast de buurt ook de bredere wereld de school binnenvallen." Dat kan tevens leiden tot dilemma's bij leerkrachten over hoe ze met bepaalde situaties om moeten gaan. Bijvoorbeeld als het gaat om andere beloften. Kees: "Het uitgangspunt is altijd dat we begrip proberen op te brengen voor elkaars positie."

'In Nederland ligt veel nadruk op taal'

Hadja Diallo is 16 jaar en kwam op 8-jarige leeftijd vanuit Guinee naar Nederland. Ze woont samen met haar moeder, twee jongere broertjes en twee jongere zusjes, zit in haar examenjaar en wil naar MBO Rijnland om daar een economische studie te gaan doen. Eerder heeft zij de WeekendKlas van JES Rijnland voltooid. Ze droomt van een eigen zaak als accountant.

Wat is een gelijke kans?

"Een gelijke kans is dat iedereen gelukkig is en het gevoel heeft erbij te horen. Dat begint met een glimlach, met een gesprek, met vragen wat de ander wil. Niet iedereen heeft dezelfde achtergrond. Als kinderen iets missen gaan ze dat zoeken. Zo zoeken kinderen 'een schouder' als ze die thuis niet hebben, iemand waar ze hun verhaal aan kunnen vertellen en waar dat verhaal veilig is. Een kind kan zich pas openen als er voldoende connectie is."

Wat is er nodig om fijn op te groeien?

"Ouders, vooral een moeder, die altijd voor je klaar staat. En in het gezin: goede communicatie, waardering en begrip voor elkaar. Dat je fouten mag maken. Dat er niet tegen je geschreeuwd wordt als je iets fout doet, maar dat je hoop en vertrouwen meekrijgt dat het altijd weer goed komt."

Welke kansen kreeg jij zelf?

"Ik kreeg de kans om in Nederland opnieuw te beginnen. Ik kon hier naar school. Ik ben nu een van de meiden, ze behandelen me op dezelfde manier als anderen."

Heb jij nog adviezen voor ons?

"Ik vind dat in Nederland heel veel nadruk ligt op de Nederlandse taal, waardoor niet ieder kind het niveau kan bereiken dat bij haar of hem past. Als het langer duurt voordat je de Nederlandse taal goed beheerst, krijg je daardoor een lager opleidingsniveau."

Wat wil jij andere kinderen meegeven?

"Ik ging laatst naar de bieb en haalde daar het boek 'The 7 Habits of Highly Effective People'. Via dat boek heb ik geleerd om van mezelf te houden en om dingen die gebeuren vanuit verschillende standpunten te bekijken. Als je dat doet, dan kun je rustig blijven. En dan komen dingen altijd goed."

Carolien:

"Contact maken, in gesprek gaan met kinderen, jongeren en ouders en daarna pas bedenken hoe we goed kunnen ondersteunen. Wat kunnen we doen om hun wereld te vergroten? Dat is steeds de zoektocht waar we voor staan. Scholen kunnen dat niet alleen. Dat moeten we met elkaar doen: met gemeenten, bibliotheken en welzijnsinstellingen. Samen kunnen we de omgeving van kinderen versterken."

**CALL
FOR
ACTION**

Taal is de sleutel naar jezelf en de buitenwereld. Taal verrijkt en verbindt. De samenleving verwacht dat iedereen vloeiend Nederlands spreekt en begrijpt. Is dat wel nodig? Laten we alle talen en meertaligheid waarderen. En ons inspannen om elkaar te verstaan.

Wat doe jij om de ander te begrijpen?

WALL OF FAME

JES heeft circa 200 vrijwilligers die zich vol enthousiasme inzetten om verschil te maken in het leven van een ander. De verbintenis die ontstaat tussen een gezin of jongere en een vrijwilliger is ongelooflijk waardevol voor beide partijen. De vrijwilligers van JES spelen vooral een belangrijke rol bij de VoorleesExpress en School's cool.

Sanjana (7 jaar) met voorlezer Liza

'Als we voorlezen in de speeltuin, dan maken we in de pauze koprollen op het klimrek.'

Mustafa (14 jaar) met mentor Martin

'Martin is voor mij gewoon familie.'

Imena (12 jaar) met mentor Ruth

'Ik heb van Ruth geleerd dat ik alles kan doen en bereiken, zolang ik mijn best doe. We zijn gewoon een dream team!'

Ziad (5 jaar) met voorlezer Minke

'Elke keer als ik aankom en Ziad mij bij de deur met zijn tas vol boeken staat op te wachten: dat is het leukste moment.'

'We hebben een goede band, dat is fijn omdat we hier weinig familie hebben.'

Aicha (5 jaar) met voorlezer Claire

'Het mooiste was toen Aicha eindelijk (bijna) hardop in Nederlandse woordjes antwoordde!'

'Door de coaching heb ik meer vertrouwen in mijn eigen kunnen.'

Taner (14 jaar) met mentor Arienne

'Hij is een goede vriend van me geworden. Ik heb nu veel meer zelfvertrouwen.'

Yunus (18 jaar) met mentor Hans

'Eerst vond ik boeken lezen helemaal niet leuk. Nu vind ik het super leuk!'

'De kinderen zijn als twee dochters die ik nooit heb gehad – ik heb nu twee bonus voorleeskinderen.'

Sara (9 jaar) met voorlezer Anthoula

MEER WETEN?

Meer weten over vrijwilligerswerk als mentor of voorlezer? Kijk op: www.jesrijnland.nl/aanmelden-vrijwilligers/

'WE LEREN VAN ELKAAR'

Sanne en **Lisette** noemen zichzelf een duo. Die omschrijving past goed bij hoe ze met elkaar omgaan. Sanne leert namelijk van Lisette en Lisette leert van Sanne.

Sanne (12 jaar) is gek van turnen. Zonder moeite maakt ze een spagaat. De flick flack is ze nog aan het leren. Ze zit al drie jaar op gymnsport Leiden en dat bevalt goed. Dit jaar is ze gestart op het Leonardo college, omdat ze op die school extra kan sporten. "Sporten is belangrijk om mijn energie kwijt te raken", zegt Sanne, "want ik heb namelijk ADHD. Ik ben daardoor wel wat druk, maar oké." Voor haar omgeving is het wel eens moeilijk. Daarom kon Sanne wel wat extra netwerk gebruiken. Op school heeft ze het goed onder controle. "Ik ben nu zelfs een van de rustigste in de klas", zegt Sanne.

Lisette helpt Sanne met plannen van huiswerk en met het leren van bepaalde vakken.

Lisette (35 jaar) is projectmanager voor The Student Hotel en gewend om veel te organiseren. Ze helpt Sanne met plannen van huiswerk en met het leren van bepaalde vakken. JES Rijnland heeft het tweetal samengebracht omdat ze elkaar goed aanvullen. Door haar ADHD vindt Sanne het soms moeilijk om alles wat ze moet doen op school goed in de gaten te houden. Op de middelbare school is bovendien alles nieuw. Sanne: "Ik moest vrienden maken, de weg

vinden op school en iedere dag de goede spullen meenemen." Doordat Lisette haar helpt gaat dat nu allemaal heel goed. Ze zit in een leuke klas en heeft al goede vriendinnen.

Lisette en Sanne zien elkaar iedere week een uurtje. Bij Sanne thuis, of ze gaan naar de Bieb of lekker samen een rondje lopen.

Lisette: "We hebben samen doelen gesteld en die proberen we te halen. We bedenken samen hoe en evalueren vervolgens of het gelukt is." Ze praten ook veel met elkaar. Sanne kan al haar verhalen bij Lisette kwijt.

Lisette kan goed met kinderen omgaan en vindt het belangrijk dat kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen. Sanne kwam op een goed moment in haar leven. Toen een buurvrouw haar vertelde over JES Rijnland heeft ze contact gezocht. "De match met Sanne pakt heel goed uit. Ik vind het leuk om Sanne te helpen om haar weg te vinden op de nieuwe school. Ik zie dat Sanne helemaal gaat voor wat ze leuk vindt. Dat stimuleer en bewonder ik en daar kunnen ik en andere mensen nog een voorbeeld aan nemen."

Kinderen brengen de meeste tijd thuis door en op school. Maar er is meer. Kennis, kunst en cultuur verbreedt de wereld van kinderen en jongeren en zorgt ervoor dat ze de wereld beter begrijpen. Met hun nieuwsgierige en onbevangen blik leren ze ontdekken waar hun interesse naar uit gaat. JES Rijnland brengt de kinderen in contact met kennis en cultuur. Zo ontmoeten ze mensen die hen op weg kunnen helpen, wordt hun netwerk vergroot en leren ze genieten van de mooie dingen in de wereld.

IEDER KIND (VER)KENT DE WERELD

'Een positieve omgev

Na een studie bestuurskunde, twee tussenjaren en een studie bedrijfskunde koos **Souhail Ftiah** voor een opvallende weg. Zijn passie voor maatschappelijk bezig zijn, werken in een hecht team en veel sporten bracht hem bij de brandweer. Daar heeft hij een opleiding tot brandweerofficier gevolgd. Die functie vervult hij nu bij Brandweer Haaglanden.

Tijd nemen en krijgen om talenten te ontdekken

Tijdens zijn schooltijd rolde hij gemakkelijk door van de lagere school naar de middelbare school. "Ik koos vakken waar ik goed in was en maakte veilige keuzes. Ik wist op dat moment niet wat ik later wilde worden. Ja, iets met discipline en met sport. Maar alles om me heen schreeuwde: 'Ga zo hoog mogelijk'."

Hij ging studeren, bestuurskunde in Leiden. Na voltooiing van deze studie nam hij twee tussenjaren. Souhail ging werken bij een strandtent in Noordwijk en werkte zich op tot souschef. Daarnaast deed hij vrijwilligerswerk bij JES Rijnland en gaf bijles in de Moskee in Leiden-Noord. Ook ging hij reizen en werken in Zuid-Afrika. Souhail: "Na die twee jaar keek ik terug op wat ik allemaal gedaan had en werd steeds duidelijker wat ik echt belangrijk vond. Tijdens mijn master Bedrijfskunde, liep ik een brandweerman uit Rotterdam

ing brengt je verder'

tegen het lijf. Hij vertelde dat ze bij de brandweer een functie hadden voor een zij-instromer. Die kans heb ik gepakt."

De waarde van een positieve omgeving

Souhail komt uit een warm nest. Hij is daar dankbaar voor. "De stabiele basis zorgde ervoor dat ik de tijd kon nemen om te ontdekken wat ik leuk vond en wat echt bij mij past. Ik had daarbij altijd mijn familie om op terug te vallen. Dat gaf me het zelfvertrouwen om op zoek te gaan naar mijn talenten en drijfveren." Hij beseft dat dit niet voor alle kinderen zo gaat. Zo kent hij kinderen waar in het gezin iemand ziek is. Of kinderen waarvan de ouders gaan scheiden. "Dat levert veel stress op en kinderen voelen dat." Hij is ervan overtuigd dat – in wat voor situatie je ook zit – verandering begint bij weten wat je wilt. "Persoonlijke zelfontwikkeling is voor mij de sleutel om verder te komen. Toen ik wist wat ik wilde kon ik de stappen zetten om daar te komen. De omgeving waarin ik zat heeft me enorm geholpen. Een positieve omgeving en waardevolle contacten brengen je echt verder."

Help het kind en het gezin op weg

Kinderen die hier net komen wonen zijn vaak volstrekt onbekend met de cultuur, de taal en vooral met 'onze manieren van doen', beseft Souhail. "Daar moeten we kinderen en hun ouders bij helpen. Door bijvoorbeeld uit te leggen hoe in Nederland ouders betrokken zijn bij de school van hun kinderen en waarom het belangrijk is om goed met docenten te communiceren."

Zelf begeleidt Souhail al jaren als mentor jongeren via het JES-project 'School's Cool'. "Ik vertel de kinderen wat ik zelf heb meegemaakt en hoe ik dat heb ervaren. Maar ik stel ze ook altijd vragen. Wat vind je leuk? Wat zou je later willen worden?"

Wat is het belangrijkste wat hij hen kan meegeven? Souhail: "Ik probeer hen aan te sporen om telkens opnieuw hun perspectief te verbreden. 'Wees je ervan bewust wat je wilt', zeg ik dan bijvoorbeeld. 'Een universitaire opleiding is hoog niveau, maar betekent ook dat je onderzoek moet doen en publiceren. Misschien is met je handen werken ook interessant voor jou? En wat vind je dan precies leuk?' Op dat soort manieren probeer ik kinderen mee te geven dat er veel meer mogelijk is dan ze zelf vaak denken. Zoals ik destijds zelf ervaren heb. Dat andere perspectief, die ruimte en vrijheid hebben kinderen echt nodig om hun toekomst uit te kunnen stippelen."

Van buitenbeentje tot museumdirecteur

Amito Haarhuis, directeur van Rijksmuseum Boerhaave, komt uit een arbeidersgezin met drie kinderen. Hij was de eerste in de familie die naar het gymnasium ging en vervolgens ging studeren. "Ik voelde me vaak anders dan de anderen." Daarom beseft hij als geen ander hoe belangrijk het is dat elk kind voldoende culturele bagage meekrijgt.

In huis had Amito al snel een zorgende rol voor de rest van het gezin. Hij hielp zijn ouders bijvoorbeeld met het invullen van allerlei formulieren. En als hij bij klasgenoten werd uitgenodigd, voelde hij zich soms niet helemaal op zijn gemak, 'omdat het zo anders was' dan bij hem thuis. Hij had van jongs af aan een brede interesse, maar was vooral geïnteresseerd in de natuur. Op school werd daar maar mondjesmaat aan tegemoet gekomen. Een museum bezocht hij in die jaren bijna nooit. Wel ging hij zelf na school op onderzoek uit. "Zo verzamelde ik plantjes in de Heemtuin van Apeldoorn. Die plantjes droogde ik tussen boeken. Ook bracht ik de eendennesten rondom de gemeentevijver achter ons huis in kaart."

Het waren zijn oom en tante die Amito voor het eerst meenamen naar een boekenwinkel. Daar mocht hij zelf een boek uitkiezen. Het werd een boek over dagvlinders, een boek dat hij nog steeds koestert. Zijn interesse voor de natuur bracht hem er uiteindelijk toe om biologie te gaan studeren. Toen hij naar het gymnasium ging miste hij een heleboel culturele bagage. "Dat was lastig; hoewel ik een van de beste leerlingen van de klas was, had ik het gevoel dat ik op achterstand stond", blikt hij daarop terug. Dat heeft hij nu niet meer. In de loop van de jaren heeft hij vertrouwen in zichzelf gekregen. Hij voelt zich nu erg op zijn plek als directeur van Rijksmuseum Boerhaave.

Het is zijn persoonlijke motivatie om zijn museum voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk te maken. Zo gaat Rijksmuseum Boerhaave het huidige Kijkhuis ombouwen tot een Life Science & Health Studio, gericht op een breed publiek. En dat geldt ook voor de nieuwe themazaal 'Grote Vragen' die in juni 2022 opent.

Het is voor hem dan ook heel logisch dat de Weekendklas van JES Rijnland in Rijksmuseum Boerhaave huist. Iedere zondag ontvangt zijn museum daar een grote groep kinderen. "Er komt nu vooral wit midden- en hoogopgeleid publiek in het museum, en dat moet anders", zegt Amito. In JES Rijnland ziet hij een belangrijke samenwerkingspartner om daar iets aan te doen. "Kinderen die door hun afkomst minder makkelijk in aanraking komen met andere omgevingen en met andere mensen kunnen hun talenten niet ontplooiën. En voor iedereen is het belangrijk om tot ontplooiing te komen."

'Voorkomen dat er later problemen komen'

Om iets te bereiken bij een kind, is het belangrijk om het gezin in zijn kracht te zetten, stelt **Daniëlle van Beek**, pedagogisch medewerker en coördinator VVE verwijzingen bij Stichting Peuterspeelzalen Leiden (SPL). "Ouders spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van het kind. Door goed om hen heen te gaan staan, voorkomen we dat er later problemen komen."

Daniëlle had zelf vroeger graag havo gedaan. Maar haar moeder vond mavo goed genoeg. Want ze wilde toch iets met kinderen gaan doen?

Volgens haar zijn er veel ouders die niet weten hoe belangrijk het is om de ontwikkeling van het kind van jongs af aan te stimuleren. "Soms is het onwetendheid. Maar soms ook onmacht, omdat ouders andere problemen aan hun hoofd hebben. Voor een moeder met vijf kinderen die lijdt aan een depressie is het lastig om te zien wat elk kind nodig heeft. Laagopgeleide ouders vinden het soms lastig om met hun kind te spelen. Zij hebben dat zelf ook niet geleerd."

SPL wil kinderen zien groeien door ze dingen aan te bieden die ze interessant vinden. Kindgerichte pedagogiek staat centraal.

"Aandacht en aansluiten bij het niveau van de kinderen zijn voor ons basisprincipes", legt Daniëlle uit. "Daarnaast bieden we de kinderen veiligheid met rust en regelmaat en warm contact."

Neem die jongen van drie jaar oud, nieuw op de peuterspeelzaal, die de taal nog niet sprak. Stilletjes zat hij in een hoekje. Totdat

hij een boekje over planeten zag liggen. Hij was meteen helemaal verkocht. Die interesse voor planeten werd voor de leidsters van SPL een hulpmiddel om het kind ook andere dingen te leren.

SPL werkt met een vaste aanpak en met observatiemethoden. Daniëlle is tevreden als de basisschool goed weet wat voor kind eraan komt. Zodat ze daar de ontwikkeling van het kind over kunnen pakken, precies daar waar het gebleven is. "Daarom organiseren we een uitgebreide overdracht met de scholen en geven tips aan leerkrachten over hoe ze met het kind om moeten gaan."

Om iets te bereiken bij een kind, is het belangrijk om het gezin in zijn kracht te zetten, besluit Daniëlle. "Ouders spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van het kind. Door goed om hen heen te gaan staan, voorkomen we dat er later problemen komen."

Dat kan SPL niet alleen, hiervoor is betere samenwerking nodig. Daniëlle: "Verschillende organisaties kijken vanuit verschillende invalshoeken naar een gezin. Hierin kunnen we echt nog wel stappen maken."

Carolien:

"Ieder kind heeft een voorbeeld nodig. Want je kunt nog zoveel van je ouders houden, een positief rolmodel blijft ontzettend belangrijk. Daarom ben ik zo'n voorstander van maatjesprojecten. Die geven verdieping en duurzaamheid aan relaties. Het helpt ook echt als je weet dat die persoon er speciaal voor jou is. Hoe mooi is het om dan samen nieuwe stappen te zetten, zodat de wereld steeds groter wordt?"

**CALL
FOR
ACTION**

Om je talent te ontdekken moet je de wereld verkennen. Daar heb je anderen bij nodig. Iemand die zijn wereld met jou wil delen. Hoe ontdek je kunst, cultuur en muziek als je de weg niet kent en iedereen in zijn eigen bubbel blijft?

Verbind jouw wereld met die van een kind en word vrijwilliger. Dat kan als mentor, voorlezer of gastspreker bij JES. Of ergens anders. Er zijn tal van mogelijkheden.

Foto: Plet Gispén Photography

Merel van Vroonhoven

is leraar in het speciaal onderwijs. Voorheen was ze topbestuurder bij onder andere de Autoriteit Financiële Markten. Over haar ervaringen in het onderwijs schrijft ze tweewekelijks een column in de Volkskrant. Wat betekent het begrip 'gelijke kansen' voor haar?

"Gelijke kansen betekent voor mij dat elk kind een gelijke kans krijgt om zijn talenten te ontwikkelen. Helaas zijn kansen – zelfs in welvarend Nederland – nog te vaak afhankelijk van de plek waar je wieg staat. Kansengelijkheid vraagt om het lef om ongelijk te behandelen én om hoge verwachtingen. Van ieder kind, ongeacht zijn sekse, afkomst of handicap. Dus niet meegaan als een kind zegt: 'Ik kan niks'. Of denken: laat ik de lat maar niet te hoog leggen, want hij heeft het

al moeilijk genoeg thuis met een moeder zonder werk en een vader die er nooit is'. Bij te lage verwachtingen wordt het een *self fulfilling prophecy*. Terwijl kinderen, zeker die vanuit thuis minder kansen krijgen, hoge verwachtingen en vertrouwen van hun leraar juist heel hard nodig hebben. Het is wetenschappelijk bewezen: vertrouwen krijgen, vergroot het geloof in eigen kunnen."

"Je bent behalve onderwijzer, ook mentor en een belangrijk rolmodel voor kinderen. Alleen daarom al is een divers lerarenkorps een must. Helaas is het bedroevend gesteld met de diversiteit in het onderwijs. Momenteel is 90% van de leraren in het basisonderwijs vrouw en heeft slechts 4% van de leraren heeft een niet-westerse migratieachtergrond tegenover 20% van de kinderen."

"Vanuit het programma School's Cool begeleidde ik een Ghanese jongen naar de middelbare school. Hij was uitsluitend omringd door vrouwen: zijn alleenstaande moeder en vier zusjes thuis, zijn juf op school, een vrouwelijke gezinshulpverlener en ik als mentor. En dat terwijl hij overduidelijk ook een sterke behoefte had aan een mannelijk rolmodel in zijn leven."

"We moeten nadenken hoe we het begeleiden van kinderen in hun ontwikkeling zo kunnen organiseren en positioneren dat er meer diversiteit komt in de kinderopvang en het onderwijs. Ik denk dat ook dat bijdraagt aan meer kansengelijkheid. Al is het maar omdat kinderen dan zien dat de wereld uit verschillende mensen bestaat en voor iedereen perspectief is, ongeacht je sekse, afkomst of handicap."

MEER WETEN?

'Waar was ik al die tijd?' is de titel van een column van Merel van Vroonhoven, die eerder verscheen in de Volkskrant en in haar boek 'De stap'.

Lees 'De Stap' via:
merelvanvroonhoven.nl

Kinderen die fit en vrolijk zijn zitten lekker in hun vel en zien vol zelfvertrouwen de wereld tegemoet. Ze durven zich uit te drukken en zich te presenteren aan anderen. Sport en een gezonde leefstijl dragen bij aan lichamelijk welzijn. JES Rijnland vindt het belangrijk ook aandacht te besteden aan mentale veerkracht.

IEDER KIND FIT EN VROLIJK

Omar Ramadan was onder andere directeur van RadarAdvies, een bureau voor sociale vraagstukken, en is sinds dit jaar lid van het algemeen bestuur van de PO-Raad.

'Onderwijs rendeert als een gek'

Scholen moeten kinderen met een ongelijke uitgangspositie niet gelijk behandelen. Dat bepleit **Omar Ramadan**, voorzitter van het College van Bestuur van Sophia Scholen in de Duin- en Bollenstreek. "We moeten gedifferentieerd lesgeven. Anders blijven talenten onaangeraakt."

Ongelijke behandeling plaatst mensen op achterstand

"Als mensen me niet kennen, dan word ik bij een eerste kennismaking op basis van mijn naam af en toe niet positief bejegend. Ongelijke behandeling zit vaak in de anonieme contacten. Als je een afspraak probeert te maken, in een restaurant of in een ziekenhuis, heb je soms het idee dat je achter in de rij wordt gezet. Dat gebeurt nog steeds. Ik heb er samen met mijn vrouw bewust voor gekozen om onze kinderen de achternaam van mijn vrouw te geven. Het was mijn vader die zei: 'Denk er goed over na of je je kinderen jouw achternaam moet geven'. Als je als kind op achterstand staat, betekent het dat je eerst een prestatie moet leveren voordat je op de startlijn komt en aan de wedstrijd kunt beginnen."

Niet ieder wiegje staat even gunstig geplaatst

"Kinderen hebben geen gelijke kansen omdat de uitgangspositie verschillend is. Sommigen hebben hoog-opgeleide tweeverdieners als ouders, die hun kinderen zonder problemen kunnen trakteren op bijles. Anderen hebben ouders die geen Nederlands spreken en niet kunnen helpen met huiswerk. Sommige kinderen hebben thuis een rustige eigen ruimte, anderen delen de kamer met twee broertjes en zusjes. Soms zitten ouders werkloos thuis met de televisie aan en moeten hun kinderen huiswerk proberen te maken. Dan heb je geen gelijke kans."

De ongelijke uitgangspositie vraagt om ongelijk onderwijs

"De school moet kinderen met een ongelijke uitgangspositie niet gelijk behandelen. Een Poolse kleuter die de taal slecht spreekt is gebaat bij een taalrijke omgeving. Een welbespraakt kind dat taalkundig juist heel ver is moet je ook blijven uitdagen. We moeten gedifferentieerd lesgeven. Dus niet hetzelfde aanbod geven aan iedereen, waardoor die Poolse kleuter het niet redt en het vroegwijze kind zich op andere vlakken te weinig ontwikkelt. Dus niet alle tijd en energie besteden aan de kinderen die achterlopen. Dan blijven de talenten van de leerlingen die bovengemiddeld veel in hun mars hebben onaangeraakt. Dat is hartstikke lastig voor leerkrachten. Als je 25 kleuters hebt kun je niet 25 verschillende niveaus aanbieden, maar wel gericht aandacht geven aan dat wat ieder kind nodig heeft. Dan geef je iedereen gelijke kansen."

Investeren in het basisonderwijs voorkomt problemen later

"Het is vreemd dat sommige beleidsmakers en politici denken dat bestrijding van achterstanden geld kost. Dat is een misvatting. Het kost geen geld, het levert juist geld op; het rendeert als een gek. Het levert de samenleving veel op in welzijn en welvaart. Er gaat te weinig geld naar het primair onderwijs, terwijl daar de meeste uren les wordt gegeven. Daar leg je het fundament. Als dat niet goed is, ben je daarna bezig om dat te repareren."

'Leer kinderen om zich goed te presenteren'

Jamila Aanzi is lid van de bezwaarschriftenadviescommissie kinderopvangtoeslag en lid van de Raad van Toezicht van JES Rijnland. De Nederlandse VrouwenRaad droeg Jamila Aanzi voor als vrouwenvertegenwoordiger naar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in 2017. Daar hield ze een toespraak over de positie van vrouwen in een wereld waarin arbeid en arbeidsomstandigheden sterk veranderen.

Jamila ziet het als een gemis dat kinderen in Nederland nauwelijks soft skills aanleren. "Om je te redden in de wereld moet je in staat zijn je goed te presenteren en moet je jouw sterke kanten kunnen laten zien. Je moet communicatief heel sterk zijn. Dat leren we onvoldoende op school."

Zelf beseftte ze al vroeg dat ze twee nadelen had ten opzichte van haar klasgenoten. Het eerste was dat ze nauwelijks over een netwerk beschikte. Het tweede was dat ze weinig ervaring had met spreken in het openbaar. Ze ging de uitdaging aan om aan beide beperkingen te werken. Ik begeleidde bijvoorbeeld schoolkinderen als gastdocent bij het Instituut voor Publiek en Politiek. Hoewel ik die eerste keren bibberend voor de groep stond ben ik dat toch blijven doen." De ouders van Jamila zijn uit Marokko naar Nederland gekomen en nagenoeg analfa-

beet. Jamila koos bewust voor een middelbare school in Amsterdam Zuid. "Ik dacht: 'Als ik verder wil komen moet ik uit mijn netwerk stappen en een nieuw netwerk aanboren'." Op deze school zag ze wat er allemaal nog meer gebeurde. Zoals het netwerken van ouders rondom het hockeyveld van hun kinderen. "Het is op dat soort plekken dat je andere mensen ontmoet en waarin je je communicatieve skills ontwikkelt. Dat heeft veel invloed op je verdere leven."

Voor Jamila draait gelijke kansen dan ook voornamelijk om gelijke toegang tot allerlei zaken, ongeacht je afkomst. "Daarmee bedoel ik gelijke toegang tot onderwijs, tot werk en tot een stageplek." Iets wat nu nog niet het geval is, stelt zij. "Want hoewel alle kinderen van 0 tot 18 jaar in Nederland toegang hebben tot onderwijs, is er naast die school nog een hele wereld waar veel

kinderen geen toegang toe hebben. Simpelweg omdat ze dat niet kunnen betalen of er geen weet van hebben."

Deze kinderen lopen daardoor steeds stappen achter op de kinderen uit gezinnen die het wel kunnen betalen. En deze groep is gemêleerd. Jamila: "Dat gaat om gezinnen van kleur, maar ook om witte gezinnen, migrantengezinnen, lagere inkomens, grote gezinnen. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom je geen toegang hebt. Als je uit een groot gezin komt bijvoorbeeld, moet je wellicht eerder een baan nemen, om geld voor het gezin te verdienen."

Dat is een situatie waar we ons steeds tegen moeten blijven verweren, besluit zij. "Want geen toegang tot deze wereld beperkt je mogelijkheden."

Lees meer over de Nederlandse VrouwenRaad op:
nederlandsevroewenraad.nl
en bekijk de toespraak van
Jamila Aanzi:

MEER
WETEN?

'Wees geduldig en empathisch'

"Mama, ik mag hier een mening hebben." Dat zei **Zeynep Uslu** tegen haar moeder, toen ze naar de middelbare school ging. Daar leerde ze vriendin Merel kennen. Ze hoorde voor het eerst over 'schuimparty's' en zag kinderen met andere kleding dan zichzelf. Ze kwam in een andere wereld terecht.

Zeynep kwam op die middelbare school terecht met hulp van haar broer. Hij ging met haar mee naar alle gesprekken op school, omdat haar moeder de taal niet goed sprak. Tijdens die gesprekken gaf de juf van groep 8 haar in eerste instantie een vmbo-advies, maar veranderde dat – op aandrang van haar broer – uiteindelijk in een havo/vwo advies. Een kans die Zeynep met beide handen greep.

Nog veel te verbeteren

Zeynep is nu coördinator domein 10+ bij JES Rijnland. Ze vindt dat er in Nederland nog lang geen sprake is van gelijke kansen voor kinderen. Daarvoor moet er nog veel verbeteren. "Gelijke kansen moeten gecreëerd worden én je moet ze pakken", zegt Zeynep. Neem bijvoorbeeld dat meisje dat van boeken hield, maar thuis geen boeken had en niet gestimuleerd werd om te gaan lezen. Zeynep: "Dit meisje bloeide op toen ze naar het Stedelijk Gymnasium ging. Ze fietste iedere ochtend naar school in een hele andere wijk dan waar ze opgroeide. Daar ontmoette ze andere kinderen die ook boeken lazen, kinderen waarin ze

zichzelf herkende en waaraan ze zich kon optrekken." Scholen hebben vaak een standaard manier van werken. Die past niet altijd optimaal bij de situatie waarin gezinnen zich bevinden. "Het is belangrijk om goed te weten wat de problematiek is binnen gezinnen en dan is het belangrijk daar op een creatieve manier zo goed mogelijk op aan te sluiten", zegt Zeynep. "Zo zijn er kinderen die thuis geen ontbijt krijgen. Zij zouden de mogelijkheid moeten krijgen om toch voorafgaande aan school die boterham te eten." Ook vinden leerkrachten het soms lastig dat ouders van kinderen niet naar school toe komen.

Geduldig en empathisch

Wie op een school werkt in een achterstandswijk, moet sowieso extra geduldig en empathisch zijn, besluit zij. "Je moet ouders goed uitleggen hoe het werkt op school en wat je van ze verwacht. Ook al kost dat veel tijd. Uiteindelijk moet de aanpak passen bij de kinderen waarvoor we het verschil willen maken. Dat draagt bij aan meer gelijke kansen."

Carolien:

"Kinderen brengen heel veel tijd op school door. Dat is dan ook een uitstekende plek om mentale veerkracht te ontwikkelen. Want op school zijn kinderen letterlijk en figuurlijk in beweging. JES Rijnland vindt het daarom belangrijk om gezinnen te ondersteunen, samen met scholen en andere organisaties die het verschil kunnen maken. Op school bouwen kinderen immers aan sociale relaties, zowel met leeftijdsgenoten als met volwassenen. Daar moet het gebeuren."

**CALL
FOR
ACTION**

Ieder kind verdient het om gelukkig te zijn. Maar er is wel wat voor nodig om je fit en vrolijk te voelen: een rolmodel, een vriend, veiligheid, vertrouwen en kunnen laten zien wie je echt bent.

Wanneer heb jij een kind een compliment gegeven?

GELIJKE KANSSEN MAAK JE SAMEN

Eddie Denessen:

'De aandacht voor ongelijke kansen in het onderwijs laat

in elk geval zien dat we ons zorgen maken over de ongelijkheid die er is. Dat is een mooie start om een bredere discussie te voeren over welke verschillen we eerlijk en rechtvaardig vinden en welke niet.'

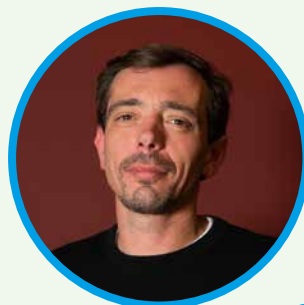
Marga van Mil:

'Gelijke kansen betekent ook op een gelijke manier kijken naar alle talen.'

Tim 'S Jongers:

'Beleidsmakers en politici: vraag eens aan de mensen voor wie je beleid maakt, wat zij nodig hebben.'

Daniëlle van Beek:

'Organisaties kijken vanuit verschillende invalshoeken naar een gezin. Hierin kunnen we echt nog wel stappen maken.'

Zeynep Uslu:

'Gelijke kansen moeten gecreëerd worden én je moet ze pakken.'

Rijnland

Vertrouwen in je toekomst

**MEER
WETEN?**

Kijk voor meer informatie op de website van JES Rijnland. Scan de qr-code voor de speciale jubileum pagina, waar onder andere onze podcast serie te beluisteren is. www.jesrijnland.nl

